

**NÖVEKVŐ AGGODALOM –
NEM LÁTSZIK A KANÁRI-SZIGETEKI
MIGRÁCIÓS KRÍZIS VÉGE**

Migrációkutató Intézet

Vargha Márk gyorselemzése

2020/20

2020.12.15.

Gyorselemzések 2020/20

NÖVEKVŐ AGGODALOM – NEM LÁTSZIK A KANÁRI-SZIGETEKI MIGRÁCIÓS KRÍZIS VÉGE

A Migrációkutató Intézet novemberben közzétett elemzése (Horizont 2020/23) szerint az elmúlt hónapokban a turizmusáról híres Kanári-szigetek az elhúzódó európai migrációs válság új színtere lett. A szigeteken idén robbanásszerűen nőtt a tengeri érkezések száma, melynek nyomán sokan „új Leszboszt” vizionálnak. Az új trendben szerepet játszik a migrációs útvonalak átrendeződése, az a jelenség, hogy a szubszaharai lakosok, ha tehetik, elkerülik a polgárháborús Líbiát. Ugyanakkor a koronavírus-válság erősítette a Maghreb-térségben működő határvédelmet, ami szintén a kevésbé őrzött útvonalak, így az Atlanti-óceán felé tereli az útra kelőket. A válság harmadik oka, hogy a COVID-19 miatt Spanyolország nem tudja működtetni egyébként meglehetősen jól működő kitoloncolási rendszerét. Végül negyedik tényezőként a COVID-19 gazdasági hatásai mostanra bontakoztak ki a kibocsátó országokban, ami ezeket ösztökél az útra kelése.

Gyorselemzésünk az elmúlt hetekben bekövetkezett fejleményeket veszi számba, amelyek azt mutatják, hogy – dacára a helyi és madridi erőfeszítéseknek – egyelőre továbbra sem sikerült megnyugtató megoldást találni a válságra. Ráadásul az a megoldás, hogy helyi szállodákban helyezték el a migránsok harmadát, komoly aggodalommal tölti el a turizmusból élő mintegy 2 millió helyi lakost a közelgő idegenforgalmi előszezonra vonatkozóan.

A számok

A Kanári-szigetekre novemberig Afrika felől érkezők száma meghaladta a 11 ezer főt. A nyomás nem látszik enyhülni, mára az érkezők száma meghaladta a 22 ezer főt is. A 49. és 50. hét adatait az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága még nem közölte, ugyanakkor a már közölt számok alapján látható, hogy 2020 válságos évként fog bevonulni a Kanári-szigetek történetébe – még akkor is, ha a 2006-os Cayuco-válság rekordjától (31 678 fő)¹ el is fog maradni az idén bevándoroltak száma. Arról is tényként lehet már beszélni, hogy idén a szárazföldön, azaz a

¹ CANARIA7 2020.

Gyorselemzések 2020/20

két enklávén keresztül igencsak mérsékelt volt a Spanyolországba bejutni próbálkozók száma, a vízi utat választók nagyobb része pedig az Atlanti-óceánt választotta a Földközi-tenger helyett:

*A Spanyolországba tengeri úton illegálisan érkezők száma 2020. 46–49. hetében (fő)
és változás 2019. 46–49. hetéhez képest (%)*

Időszak	46. hét	47. hét	48. hét	49. hét	1-49. hét összesen
Tengeri érk.	2 715 (+582%)	921 (+131%)	1 792 (+350%)	n.a.	37 454
Tengeri érk. közül Kanárik	2 325	800	1 510	n.a.	21 028

forrás: UNHCR

A helyzet a szigeteken

A legsúlyosabb helyzet Gran Canaria déli részén, a mogáni önkormányzathoz tartozó Arguineguínben alakult ki, mert az itteni kikötő szolgált regisztrációs központként. Az elkerített területen nagy a túlszűfoaltság, az 500 főt befogadni képes kikötő hivatalos adatok szerint is ötször ennyi ember tartózkodási helye. Sok illegális migráns, akiknek nem jut sátorban hely, a dokkolón, a szabad ég alatt alszik, ráadásul a közegészségügyi állapotok miatt a patkányok sem ritkák a területen. Itt a vonatkozó jogi szabályozás miatt legfeljebb 72 óráig tarthatók a bevándorlók, a valóságban azonban ez az idő sokkal hosszabb. Itt végzik el rajtuk a koronavírus-tesztet is, ami az adminisztráció leterheltsége mellett a másik oka a hosszabb itt-tartózkodásuknak.²

Mogán önkormányzatának vezetője, Onalia Bueno látványosan vette nyomás alá a kormányt egy akciójával. Amikor a zsúfoaltságot csökkentendő, közbiztonsági okokra hivatkozva a hatóságok kiengedtek az utcára 197 táborlakót, a polgármester buszra szállította fel őket és a szigetcsoport fővárosába, Las Palmasba küldte, ahol a spanyol központi kormány helyi képviselőjének épülete volt a végállomás. Ezután a kormány a sziget déli részén turistaszállásokon helyezte el ezt a csoportot, majd lépéseket tett az arguineguíni zsúfoaltság érdemi enyhítése érdekében, azon túl, hogy körülbelül 1 800 főt, nőket és kiskorúakat szállított át a félszigetre.^{3,4}

² THE GUARDIAN 2020a.

³ WSW 2020.

⁴ EL PAÍS 2020a.

Gyorselemzések 2020/20

A kormányzati intézkedések a következő lépéseket tartalmazzák:

- 1) A katonaság által korábban használt barakkokban és más létesítményekben helyeztek el vagy fognak elhelyezni embereket. Gran Canarián a Canarias 50 nevű katonai laktanya területén sáttortábor épül, ahol 650 ember fog szállást kapni december végéig, ugyanitt később 1 150 ember fog előregyártott faházikókba költözni.
- 2) Ugyancsak Gran Canarián 300 embert egy elhagyott iskola (Colegio León) udvarán sátrakban, 400-at pedig az iskola épületében helyeznek el.
- 3) A Bankia nevű bank egy 7 ezer négyzetméter területű hajót ajánlott fel Gran Canaria székhelye, Las Palmas partjainál 500 migráns elhelyezésére.
- 4) Gran Canarián a Barranco Seco nevű volt katonai területen 200–250 embert helyeztek el sátrakban.
- 5) Tenerifén a volt katonai barakkban, Las Canteras-ban 10 épületben 1 800 embert, Las Raíces erdejében sátrakban 1 500 embert helyeztek el.
- 6) Fuerteventurán az El Matorral barakkokban 700 embert helyeztek el.⁵

A kormány a járvány miatt válságban lévő szállodaiparnak is segítséget akart nyújtani azzal, hogy tömegével bérelt szobákat – helyi értesülések szerint éjszakánként és fejenként 50 euróért – a migránsoknak. Ma körülbelül 7 ezren élnek azokban a hotelekben, ahol a korábbi években európai turisták töltötték utószezoni vakációjukat. Hosszabb távon ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy ez az intézkedés nem lesz-e kontraproduktív, és a turisztikai szezonhoz közeledve nem hat-e majd arra negatívan.

Az áttelepítési terv végrehajtása összességében sikeresnek tekinthető, az arguineguíni hotspotot – miután az ombudsman, egy bírói ítélet és emberi jogi szervezetek is embertelennek minősítették az ott uralkodó állapotokat – nemrég sikerült felszámolni, így az ma már eredeti céljának megfelelően csak elsődleges fogadóhelyként működik, és a tartózkodást is sikerült 72 órára vagy még kevesebbre csökkenteni.⁶

Bueno polgármester állt az élére az elhúzódó válság, s annak következtében a megélhetésükért aggódó turizmusban dolgozók tiltakozásának is. Az idegenforgalom helyi szervezeteivel közös tüntetést követő sajtótájékoztatón követelte, hogy a központi szocialista kormány december 31-ig, amikor is lejárnak az általa a szállodákkal kötött bérleti szerződések, keressen végleges megoldást a krízisre. Az előljáró azzal fenyeget, hogy ellenkező esetben a mogáni szállodákat a regionális jogszabályokat sértő állapot miatt bezárhatja. Bár egyelőre nem alakult ki feszültség a spanyolok és az afrikaiak között, és a helyiek nagyfokú toleranciával viseltetnek a bevándorlók jelenléte iránt, egyre többen aggódnak a turizmus jövője miatt. A szállodaipar képviselőiben a

⁵ Egyelőre tehát csupán a sajtóértesülés szintjén maradt az a – korábbi elemzésünkben is szerepeltetett – információ, hogy a kormány 6 500 fős sáttortárost épít majd a szigetek valamelyikén.

⁶ THE GUARDIAN 2020b.

Gyorselemzések 2020/20

sajtótájékoztatón elhangzott: félő, hogy az utazásszervezők a Kanári-szigeteket pihenőhelyként választani kívánó turistáknak más európai desztinációkat fognak ajánlani. Véleményük szerint Lesbosz és Lampedusa is így tűnt el az utazók térképeiről.⁷

Kiutat kereső kormány

Azon túl, hogy intézkedett a határvédelem fokozásáról – ígérete szerint megduplázza a nyugat-afrikai partokat ellenőrző járőrhajók és repülőgépek számát⁸ –, Pedro Sánchez kormánya igyekszik diplomáciai szinten is kezelni a válságot. Kulcskérdés, hogy a kitoloncolások mielőbb meginduljanak Nyugat-Afrikába, ám amíg az elutasított menedékkérőket nem oltják be koronavírus ellen, illetve a származási országokban nem enyhül a járványhelyzet, erre aligha fog nagy mennyiségben sor kerülni. Szenegál – ahonnan több okból (halászat korlátozása, a vírushelyzet által generált munkanélküliség-növekedés, hamis illúziók a vírus következtében elhunyt európaiak állásainak betölthetőségéről) – nem fogad járatokat 2018 óta,⁹ így oda csak határrendészeti segítséget tud küldeni Spanyolország.¹⁰ Mauritániában már sikeresen landolt egy repülőgép, fedélzetén 22 elutasított menedékkérővel. Két repatriált Gambiából, egy Mauritániából, egy Bissau-Guineából, tizennyolc pedig Szenegálból kelt útra a jobb élet reményében. A mauritániai határőrök a szenegáli határon át irányították őket haza.¹¹ A spanyol–mauritániai megállapodás alapján a saharai ország akkor is visszafogadja és továbbküldi más afrikai országok polgárait, ha azok *feltehetően* rajta keresztül jutottak el Spanyolországba.¹²

Sajtóinformációk szerint Mauritánián keresztül a hatékony határvédelem miatt nem is vezet útvonal Marokkóba vagy Nyugat-Szaharába, ahol a próbálkozók bárkákba szállnak. A marokkói megszállás alatt lévő nyugat-szaharai, óceánparti Dakhla városában készült riport alapján a szubszaharai migránsok légi úton érkeznek a casablancai repülőtérre, míg az algériaiak és a tunéziaiak az elvileg zárt marokkói–algériai határon szivárognak át a marokkói Oujdába, majd onnan folytatják útjukat nyugat felé.¹³

⁷ THE CANARY NEWS 2020.

⁸ THE ECONOMIST 2020.

⁹ Ibid.

¹⁰ REUTERS 2020.

¹¹ MUNDO NEGRO 2020.

¹² THE ECONOMIST 2020.

¹³ EL PAÍS 2020b.

Gyorselemzések 2020/20

Kényes kérdés Marokkó szerepe a jelenlegi válságban, hiszen az arab királyság az afrikai migráció folyamatában kapuóri szerepet lát el. E szerep fontosságát és a jó együttműködést hangsúlyozta hivatalba lépése óta immár hetedik, novemberi rabati látogatásán a spanyol belügyminiszter,¹⁴ majd a migráció ügyében tárgyalásokat folytató Várhelyi Olivér szomszédságpolitikai és bővítési, illetve Ylva Johansson belügyi uniós biztos is.¹⁵ A megbeszélések tartalmáról nem adtak ki részletes közleményt és azoknak a Kanári-szigetekre érkezők számában tükröződő eredménye egyelőre nem látható, de nem kizárt, hogy 2021-ben ez gyökeresen megváltozik majd.

Spanyolország– minden jelenlegi nehézség ellenére – továbbra is elkötelezett a szubszaharai Afrikával folytatott dialógus és az ott indítandó fejlesztések iránt. Ezt bizonyítja, hogy a tavaly elindított 3. Afrika Terv végrehajtásába a spanyol civil szervezetek bevonását célzó munkacsoport ülését a járvány ellenére is megtartották és annak levezető elnöke magas szintű politikai vezető, a külügyi államtitkár volt.¹⁶

Összegzés

Spanyolország eddig sikeresen oldotta meg azt, hogy – ellentétben például a Lesboszon 2015-ben tapasztaltakkal – a rövid idő alatt a Kanári-szigetekre érkezett migránstömeg ne az utcákon töltse az éjszakát. Elszállásolásuk elhagyott létesítményekben és a járvány miatt üresen kongó szállodákban történt, a zsúfolt hotspotot november végére sikerült felszámolni. Új sáttortábor egyelőre nem épül, de kérdés, hogy ez a – nyilvánvalóan ideiglenes – megoldás paradox módon nem számít-e majd vonzóerőnek az afrikaiak számára, nem érkeznek-e újabb tízezrek a következő hónapokban, akiket nem lesz már hol elhelyezni? S persze legalább ennyire fontos kérdés, hogy meddig kell kitartaniuk a helyieknek, mire végleges megoldás születik, azaz az illegális afrikai bevándorlók helyett mikor veszik birtokba újra európai turisták a szigetek híres strandjait?

¹⁴ MOROCCO WORLD NEWS 2020a.

¹⁵ MOROCCO WORLD NEWS 2020b.

¹⁶ A sajtóközleményt lásd: [Cristina Gallach met with representatives of civil society to step up relations with Sub-Saharan Africa \(exteriores.gob.es\)](https://www.exteriores.gob.es/portal/ingles/contenidos/2020/11/19/cristina-gallach-meet-with-representatives-of-civil-society-to-step-up-relations-with-sub-saharan-africa)

Gyorselemzések 2020/20

Felhasznált irodalom

CANARIAS7 (2020): *Grande-Marlaska y la comisaria europea de Interior vendrán a Canarias para abordar la crisis de las pateras*. 2020.10.23. Forrás: <https://www.canarias7.es/canarias/grandemarlaska-comisaria-europea-20201023151405-nt.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F> (Megtekintve: 2020.12.14.)

EL PAÍS (2020a): *Coordination failures led to early evacuation of 200 migrants in Spain's Canary Islands*. 2020.11.19. Forrás: https://english.elpais.com/spanish_news/2020-11-19/coordination-failures-led-to-early-evacuation-of-200-migrants-in-spains-canary-islands.html (Megtekintve: 2020.12.13.)

EL PAÍS (2020b): *Dakhla: the departure point for migrants to Spain's Canary Islands*. 2020.11.23. Forrás: https://english.elpais.com/spanish_news/2020-11-23/dakhla-the-departure-point-for-migrants-to-spains-canary-islands.html (Megtekintve: 2020.12.13.)

MOROCCO WORLD NEWS (2020a): *Spanish Interior Minister: Morocco-Spain Cooperation at 'Its Best'*. 2020.11.20. Forrás: <https://www.morocoworldnews.com/2020/11/326673/spanish-interior-minister-morocco-spain-cooperation-at-its-best/> (Megtekintve: 2020.12.14.)

MOROCCO WORLD NEWS (2020b): *European Commissioners to Visit Rabat, Discuss Morocco-EU Partnership*. 2020.11.30. Forrás: <https://www.morocoworldnews.com/2020/11/327482/european-commissioners-to-visit-rabat-discuss-morocco-eu-partnership/>

MUNDO NEGRO (2020): *«Canarias ya es una cárcel»*. 2020.11.16. Forrás: <http://mundonegro.es/canarias-ya-es-una-carcel/> (Megtekintve: 2020.12.13.)

REUTERS (2020): *Spain to send more police to Senegal to curb illegal migration, says foreign minister*. 2020.11.22. Forrás: <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-senegal-spain-idUSKBN2820LT> (Megtekintve: 2020.12.13.)

Gyorselemzések 2020/20

THE ECONOMIST (2020): *West Africans are dying trying to reach the Canary Islands*. 2020.11.28. Forrás: https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2020/11/28/west-africans-are-dying-trying-to-reach-the-canary-islands?fbclid=IwAR108rzkalzS6TKMU38etnCuKXVO_19Ya3w1zgiUOA78m0ilZMyNJqMjhCI (Megtekintve: 2020.12.13.)

THE GUARDIAN (2020a): *This lack of humanity can't go on': Canary Islands struggle with huge rise in migration*. 2020.11.29. Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/29/canary-islands-struggle-with-huge-rise-in-migration-arguineguin> (Megtekintve: 2020.12.13.)

THE GUARDIAN (2020b): *Spain dismantles 'deplorable' migrant camp in Gran Canaria*. 2020.11.30. Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/30/spain-dismantles-makeshift-migrant-camp-gran-canaria-canary-islands> (Megtekintve: 2020.12.13.)

WSWS (2020): *Spain's PSOE-Podemos government builds migrant concentration camps on Canary Islands*. 2020.11.24. Forrás: <https://www.wsws.org/en/articles/2020/11/25/spai-n25.html> (Megtekintve: 2020.12.14.)

Gyorselemzések 2020/20

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Migrációkutató Intézet, 2020

Sorszám: 2020/20